

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาหลักการและเหตุผล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลา ของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้นำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9–12 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนโดยยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกัน และการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาส และมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดี มีความสุข และอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชน วิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม

ผลการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และในช่วง 4 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เริ่มแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป และมีแนวโน้มที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยไม่สามารถยกระดับการพัฒนาออกจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และในช่วง 4 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่เริ่มแสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจชะลอตัวลงอย่างรวดเร็ว และมีความผันผวนมากขึ้น ในช่วง 9 ปี ที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 3.1 ชะลอลงจากเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่ต่ำกว่าศักยภาพของระบบเศรษฐกิจ และต่ำกว่าระดับการขยายตัวที่จำเป็นสำหรับการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจไทยสามารถหลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางในระยะเวลาอันควร

โครงการวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นโครงการที่พัฒนาขึ้นบนฐานแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อค้นหาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นจากเอกสารรายงานข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกับชุมชนในเขตตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเข้าสู่กระบวนการสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นที่พบกับบุคคลที่เป็นตัวแทนในชุมชนเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาที่ชัดเจนแท้จริงนำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยวิธีการอบรมให้ความรู้และศึกษาจากสถานที่จริงที่ประสบผลสำเร็จด้านการพัฒนา

คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้รู้และเห็นแนวทางอย่างหลากหลายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในครอบครัว ลดปัญหาความยากจนเพิ่มรายได้ เพิ่มความสุข ส่งผลให้ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่เป็นชุมชนแห่งความสุข มีความเข้มแข็ง มั่งคั่งอย่างยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

คำถามการวิจัย

- 1) สภาพปัญหาอุปสรรคและปัจจัยต่างๆที่ส่งผลเสียต่อผลประกอบการในอาชีพของชุมชนที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันมีอะไรบ้างและชุมชนต้องการประกอบอาชีพอะไร
- 2) ชุมชนพึงพอใจต่ออาชีพที่เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแนวทางในการประกอบอาชีพของชุมชน
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่ออาชีพที่เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแนวทางในการประกอบอาชีพของชุมชน เป็นตัวแทนชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่ในเขตตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง
2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่ออาชีพที่เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง เป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชุมชน** หมายถึง ชาวบ้านที่อาศัยและมีภูมิลำเนาในเขตตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
2. **สภาพปัญหาในการประกอบอาชีพของชุมชน** หมายถึง อุปสรรคและปัจจัยต่างๆที่เป็นปัญหาและส่งผลเสียต่อผลประกอบการในอาชีพของชุมชนที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน
3. **ความต้องการแนวทางในการประกอบอาชีพของชุมชน** หมายถึง ความต้องการอาชีพที่แปลกใหม่ ครอบคลุมสามารถทำได้จริง มีความเหมาะสมกับสภาพชุมชน สามารถสร้างรายได้ ลดรายจ่าย มีความยั่งยืน ทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. **กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ** หมายถึง กิจกรรมอาชีพที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพแก่ชุมชน

5. **แนวทางในพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง การประกอบอาชีพของชุมชนโดยดำเนินการตามชนิดของกิจกรรมอาชีพต่าง ๆ ที่ผ่านการพิจารณาจากสภาพปัญหาความต้องการและบริบทของชุมชนแล้วนำมาทดลองทำจนได้ผล สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น แนวทางการสร้างรายได้และลดรายจ่ายจาก “การทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง”, “การทำกล้วยเคลือบช็อคโกแลต” และ “การปลูกกล้วยสำหรับบริโภคในครัวเรือน”

6. **การพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง การประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่สร้างรายได้ส่งผลให้ครอบครัวอยู่ดี มีความสุขบนฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้รอบในเรื่องที่ทำ ดำเนินการบนความขยันอดทน ประหยัด โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

ผลที่ได้รับ

1. ทราบสภาพปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในปัจจุบันและความต้องการอาชีพที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

2. ชุมชนพบอาชีพที่เป็นแนวทางสำหรับใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดปัญหาความยากจน สร้างชุมชนเข้มแข็ง มั่งคั่ง และยั่งยืน